

การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก ของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก

The Development of a Causal Model of Catholic Educational Leadership of the School Administrator Staff in Catholic Schools

ปวีณา นียมธรรม^{1*} สฤตพงษ์ ลิ้มปิยะธำ¹ ศศิธร กาญจนสุวรรณ¹ และนันท์พล สุขสำราญ²

Paveena Niyomtham^{1*}, Saritpong Limpisathian¹, Sasithon Kanchanasuwan¹ and Nanthaphol Suksamran²

¹ หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120

² คณะศาสนศาสตร์ สาขาวิชาคริสตศาสนศึกษา วิทยาลัยแสงธรรม อ. สามพราน จ. นครปฐม 73110

¹ Doctor of Philosophy Program in Education, Sukhothai Thammathirat Open University, Pak Kret, Nonthaburi 11120, Thailand

² Faculty of Theology, Bachelor of Education Program in Christian Studies, Saengtham College Sampran

Nakhon Pathom 73110, Thailand

*Corresponding author, e-mail: Lucia_dqm@hotmail.com

(Received: Mar 3, 2022; Revised: Apr 15, 2022; Accepted: Apr 19, 2022)

บทคัดย่อ

การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาคาทอลิก งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกและเสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก กลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย จำนวน 600 คน ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรลเพื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และโมเดลสมการโครงสร้าง ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้บริหาร ได้จากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือ คือ แบบร่างโมเดล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .98 และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) โมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก ประกอบด้วยตัวแปรความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกและปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกมี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การ และปัจจัยด้านการบริหาร 2) การตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดี พิจารณาจากค่าดัชนี $X^2=124.46$, $df=127$, $p=0.547$, $X^2/df=0.98$, $CFI=1.00$, $GFI=0.98$, $AGFI=0.97$, $RMSEA=0.00$, $RMR=0.012$, $SRMR=0.024$, $CN=792.27$ และ 3) แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก มี 2 แนวทาง คือ การจัดอบรมระยะสั้น/และระยะยาว และการจัดทำคู่มือเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก

คำสำคัญ : โมเดลเชิงสาเหตุ, ความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก, โรงเรียนคาทอลิก

Abstract

Developing a causal model of Catholic educational leadership is essential to improving the quality of Catholic education. The objectives of this research were to develop a causal model of Catholic educational leadership of the school administrator staff in Catholic schools; to verify the consistency of causal factors of Catholic educational leadership of the school administrator staff in Catholic schools; and to propose guidelines for development of Catholic educational leadership of the school administrator staff in Catholic schools. The research sample for the quantitative study consisted of 600 school administrator staff members of Catholic schools in Thailand obtained by multi-stage sampling and the

data was analyzed by using the LISREL program to analyze the mean, standard deviation, and structural equation models; while the key research informants for the qualitative study were purposively selected experts and executives. The research tools were a drafted model, an interview form, and a questionnaire with reliability coefficient of .98.; while qualitative data were analyzed with content analysis. The research findings showed that (1) the developed causal model of Catholic educational leadership of the school administrator staff in Catholic schools was composed of the factors of Catholic educational leadership and the four factors affecting Catholic educational leadership, i.e. personal factor, organizational factor, organizational commitment factor, and administrative factor; (2) verification results of the developed causal model of Catholic educational leadership showed that the developed causal model was consistent with the empirical data as shown by the following statistics: $X^2 = 124.46$, $df = 127$, $p = 0.547$, $X^2/df = 0.98$, $CFI = 1.00$, $GFI = 0.98$, $AGFI = 0.97$, $RMSEA = 0.00$, $RMR = 0.012$, $SRMR = 0.024$, $CN = 792.27$; and (3) there were two sets of guidelines for development of Catholic educational leadership of the school administrator staff in Catholic schools, i.e. the organizing of short term/long term training programs, and the creation of a handbook for development of Catholic educational leadership of the school administrator staff in Catholic schools.

Keywords: Causal model, Catholic educational leadership, Catholic schools

บทนำ

สภาพของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นการพัฒนา มนุษย์ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นเป้าหมายหลักในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดสาระสำคัญไว้ว่า เพื่อให้ การพัฒนาประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต้องมุ่งเสริมสร้างทุนของประเทศที่มีอยู่ให้มีความเข้มแข็ง โดยเน้น ปัจจัยที่ “การพัฒนาคน” ให้ได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ให้มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงอย่าง รวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ การเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตมนุษย์ทั้งในเชิงระบบ เชิงโครงสร้างพื้นฐานของสังคมไทย อันก่อให้เกิดภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (Office of the Education Council, 2017) ในทุกองค์การจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงนั้น สำหรับโรงเรียน คาทอลิกในประเทศไทยมีจำนวนถึง 325 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของการศึกษาชาติ อีกทั้งต้องจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมายการศึกษาคาทอลิกโดยตระหนักว่าโรงเรียนเป็น ทางเลือกของสังคมไทยที่จัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกเป็นสำคัญ แต่ในขณะที่สภาพการศึกษา คาทอลิกได้สังเคราะห์สภาพของโรงเรียนคาทอลิกพบว่า มีผลกระทบที่เกิดขึ้น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านสังคมที่ก้าวตามกระแส การเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งสังคมนิยม วัตถุนิยม บริโภคนิยมจนทำให้ศีลธรรมเสื่อมถอยลง การทวีความเหลื่อมล้ำทางสังคม การขาดจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีความขัดแย้งทางความคิด การขาดวิสัยทัศน์ร่วม 2) ด้านเด็กและเยาวชนมีสภาพครอบครัว แตกแยก ขาดการดูแลเอาใจใส่ ขาดความรักความอบอุ่น ขาดโอกาสได้รับการหล่อหลอมจากสถาบันครอบครัว ขาดการเคารพ สิทธิเสรีภาพต่อผู้อื่น และขาดทักษะในการดำเนินชีวิต และ 3) ด้านการบริหารโรงเรียนคาทอลิกที่ก้าวตามกระแสสังคม มุ่งการแข่งขันด้านวิชาการเพื่อแสวงหาชื่อเสียงจนลดทอนคุณค่าตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก อยู่ภายใต้กรอบนโยบาย การศึกษาที่ขาดความชัดเจนและต่อเนื่อง ขาดการบริหารแบบมีส่วนร่วม ขาดนโยบายการบริหารและผู้บริหารที่ต่อเนื่อง รวมทั้งมีแผนพัฒนาคุณภาพไม่สอดคล้องกับสภาพชุมชนในสังคมไทย (Catholic Education Council of Thailand, 2012) ด้วยเหตุนี้การพัฒนาผู้บริหารให้มีมาตรฐานและมีความเป็นผู้นำทางการศึกษาจึงเป็นแรงขับเคลื่อนองค์การสู่ความสำเร็จ ตามเป้าหมายได้อย่างมีคุณภาพ (Panich, 2015; Paophan, 2016) หากกลุ่มผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางการศึกษาจะช่วย ส่งเสริมให้การบริหารจัดการประสบความสำเร็จสมบูรณ์ซึ่งสามารถนำพาองค์การบรรลุถึงเป้าหมายดังที่กำหนดไว้ได้ (Chongvisal, 2016) ตามที่ Bush & Sargsyan (2013) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางการศึกษาไว้ว่าในช่วงศตวรรษ ที่ 21 ให้ความสนใจเกี่ยวกับความเป็นผู้นำอย่างมากโดยเชื่อว่าคุณภาพของความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีผลต่อคุณภาพของ องค์การและหากการพัฒนาความเป็นผู้นำในตัวผู้บริหารให้มีศักยภาพสูงถือเป็นกลไกสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลขององค์การทางการศึกษา กลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพต้องปรับเปลี่ยนการบริหารในยุคปัจจุบันให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่มีเปลี่ยนแปลงมากขึ้นด้วย

การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกพบว่า มีตัวแปรที่เกี่ยวข้องจำนวนมาก จึงเริ่มจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีของนักวิชาการเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางการศึกษาที่หลากหลายมุมมองทั้งในกลุ่มนักวิชาการทั่วไปและลักษณะเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ของความเป็นผู้นำคาทอลิก เพื่อนำมาสังเคราะห์สาระสำคัญเชื่อมโยงกับมุมมองพื้นฐานด้านการจัดการศึกษาตามสมณกระทรวงการศึกษาคาทอลิกว่าด้วยโรงเรียนที่นำเสนอบทบาทใหม่ที่สำคัญของการเป็นนักการศึกษา อันได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อเสริมสร้างพระศาสนจักรด้วยความมุงานะ ความชำนาญทางเทคนิค ร่วมมือเสริมสร้างสิ่งทั้งหลายให้สมบูรณ์ขึ้น เพื่อประโยชน์ส่วนรวม 2) เป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้มีสมรรถนะเพื่ออุทิศความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การลงมือทำงานด้วยความตั้งใจกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ 3) เป็นความสามารถในการมองเครื่องหมายแห่งกาลเวลา กล่าวเผชิญต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซับซ้อน หลากหลายอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ 4) มีความสามารถในการสื่อสารความจริง 5) มีความสามารถในการไตร่ตรองที่มุ่งมั่นหล่อหลอมบุคคลให้เป็นผู้มีคุณธรรมตามคุณค่าพระวรสาร มีความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจเลือกอย่างอิสระและถูกต้องได้ และ 6) มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง และนำประสบการณ์ของตนมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสังคมและสร้างจิตสำนึกต่อสังคม (Catholic Education Council of Thailand, 2014) ส่วนการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่สำคัญในการบริหารการศึกษา (Educational administration) ซึ่งเป็นการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนากลุ่มผู้บริหารในองค์การทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านกระบวนการต่างๆ อย่างเป็นระบบ เพราะกระบวนการบริหารนั้นมีความเป็นศิลป์ เป็นศาสตร์ และเป็นวิชาชีพ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้เช่นกัน (Phanthuvej, 2012; Anantnawee, 2012; Srirattana, 2015, และ Yuenyaw, 2019) ตามที่ Yukl (2013) ได้ให้มุมมองเกี่ยวกับความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพไว้ว่าต้องคำนึงถึงลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงพฤติกรรมในการทำงานที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การอย่างชัดเจน มีความผูกพันในองค์การและใช้กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์การ นอกจากนั้นการศึกษาของ Griffith (2003 as cited in Raman *et al.*, 2015) พบว่า ผู้บริหารเป็นกลุ่มบุคคลที่ต้องมีความผูกพันต่อองค์การที่มุ่งมั่นทุ่มเทให้กับองค์การตลอดจนต้องยืนยันถึงการเป็นสมาชิกขององค์การไว้นานถึงที่สุด ส่วนการศึกษาของ Colquitt *et al.* (2018) ได้นำเสนอแนวทางใหม่ ๆ โดยใช้รูปแบบการบูรณาการและแผนงาน (Roadmap) เพื่อแสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่สำคัญต่อองค์การที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มผู้นำและบุคลากรในองค์การให้มีคุณภาพ ประกอบด้วย วัฒนธรรม องค์การ กลไกของกลุ่ม คุณลักษณะของบุคคล การปฏิบัติงาน และความผูกพันต่อองค์การ

ด้วยเหตุนี้การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพราะหากได้โมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างตัวแปรของความเป็นผู้นำทางการศึกษาของกลุ่มผู้บริหารในสถานศึกษาที่ได้รับการยืนยันด้วยกระบวนการวิจัยแล้ว สามารถนำผลไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนหรือกำหนดนโยบายในการพัฒนาความเป็นผู้นำของกลุ่มผู้บริหารได้อย่างสอดคล้องกับบริบทและจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ อีกทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนคุณภาพทางการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายของสถานศึกษาคาทอลิกและในประเทศไทยได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก
2. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก

สมมติฐานการวิจัย

โมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ที่มีการศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาโมเดลและตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุความเป็นผู้นำทางการศึกษาของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก รวมทั้งการนำเสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก โดยแบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาในตอนนี้เป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับบริบทของโรงเรียนคาทอลิก ตลอดจนการศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์มาสร้างกรอบแนวคิดแบบร่างโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก ระยะที่ 2 การประเมินแบบร่างโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก โดยการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา จำนวน 4 ท่าน มีเกณฑ์การพิจารณา คือ 1) เป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานระดับอาจารย์สอนอย่างน้อย 5 ปี และ 3) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษา หรือทางด้านสังคมศาสตร์ ส่วนผู้บริหารระดับสูงในสภาการศึกษาคาทอลิก จำนวน 1 ท่าน มีเกณฑ์การพิจารณา คือ 1) เป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงในสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย 2) มีประสบการณ์ด้านการบริหารในโรงเรียนคาทอลิกอย่างน้อย 10 ปี เครื่องมือที่ใช้คือแบบร่างโมเดล จากนั้นนำโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกที่ปรับแก้แล้วไปสัมภาษณ์โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้เชี่ยวชาญอีกจำนวน 9 ท่านที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์การพิจารณา คือ 1) เป็นนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการบริหารโรงเรียนอย่างน้อย 5 ปี และ 3) มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือทางด้านที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคาทอลิก และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ตอนที่ 2 การตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก โดยมีกลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย 120 โรงเรียน จำนวน 600 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยมีขั้นตอนการสุ่มคือ สุ่มแบบแบ่งชั้นซึ่งกำหนดให้เขตการปกครองแต่ละเขตส่งสมณฑลที่มีโรงเรียนคาทอลิกอยู่ในความรับผิดชอบจำนวน 10 เขตการปกครอง (ส่งสมณฑล) สุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลากส่งสมณฑลละ 12 โรงเรียน รวมเป็น 120 โรงเรียน กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก โรงเรียนละ 5 คน รวมทั้งสิ้น 600 คน ซึ่งขนาดตัวอย่างมีจำนวนเพียงพอต่อจำนวนพารามิเตอร์ที่ต้องการประมาณค่าเป็น 20 เท่าต่อ 1 พารามิเตอร์ (Hair *et al.*, 2010) เครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยผ่านการทดสอบคุณภาพความตรงของเนื้อหา และพิจารณาข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีอยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 มีข้อคำถามรวมทั้งสิ้น 75 ข้อคำถาม จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้บริหารซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) (Cronbach, 1970, p. 161) ซึ่งมีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 และวิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL program) เพื่อวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM)

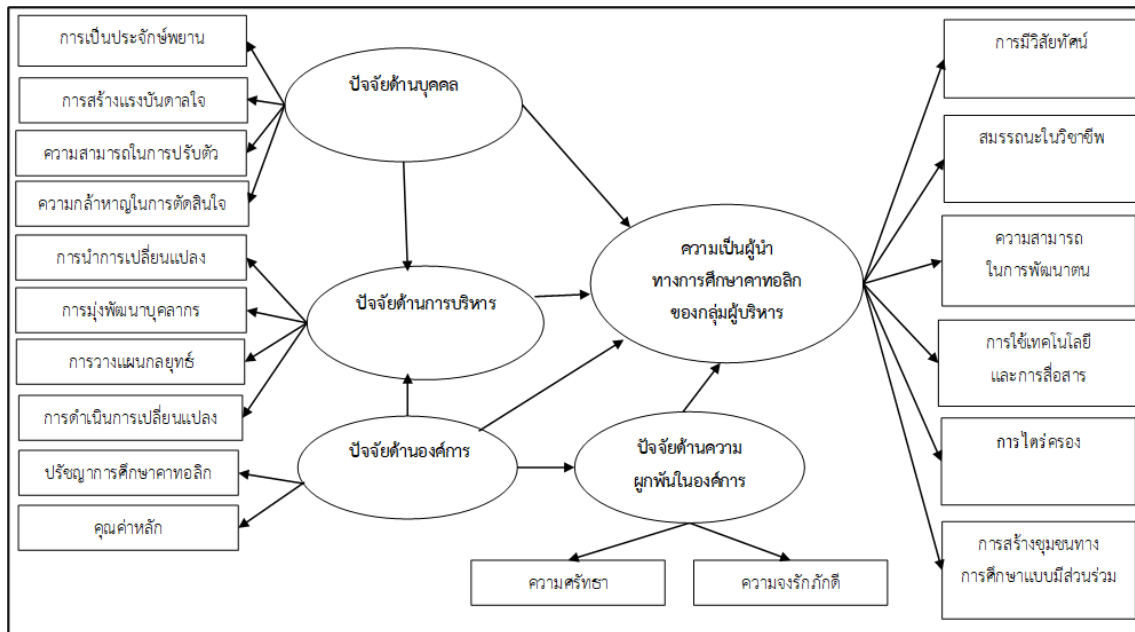
ตอนที่ 3 การเสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก โดยการสนทนากลุ่ม มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงในสภาการศึกษาคาทอลิกและเป็นผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกจำนวน 9 ท่าน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารระดับนโยบายในสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย จำนวน 3 ท่าน กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกที่ดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน มีประสบการณ์ในโรงเรียนคาทอลิกไม่น้อยกว่า 10 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือทางด้านที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคาทอลิก จำนวน 4 ท่าน และกลุ่มที่ 3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาหรือนักวิชาการด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกหรืออาจารย์ที่สอนในสถาบันอุดมศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกทางการบริหารการศึกษาหรือทางด้านสังคมศาสตร์และมี

ผลงานวิชาการทางการบริหารการศึกษา จำนวน 2 ท่าน เครื่องมือที่ใช้คือเอกสารวางแผนทางการพัฒนาความเป็นผู้นำของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเพื่อพัฒนาโมเดลและตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก รวมทั้งการนำเสนอแนวทางเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก โดยนำเสนอผลการศึกษาเป็น 3 ตอนตามวัตถุประสงค์ 3 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกจากการวิจัยเอกสารพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกประกอบด้วย ตัวแปรความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกมี 6 ตัวแปรที่สังเกตได้ คือ 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) สมรรถนะในวิชาชีพ 3) ความสามารถในการพัฒนาตน 4) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร 5) การไตร่ตรอง 6) การสร้างชุมชนทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกมี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร และปัจจัยด้านการบริหาร ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิและการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นสอดคล้องและเห็นด้วยเกี่ยวกับตัวแปรตามกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยศึกษาซึ่งเป็นมุมมองที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนคาทอลิกทั้งยังเห็นว่าปัจจัย 4 ประการนี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ครอบคลุมสอดคล้องกับการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทยตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก ด้วยเหตุว่าได้มาจากการสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ครอบคลุมตัวแปรแฝงและตัวแปรที่สังเกตได้ อีกทั้งผู้ทรงคุณวุฒิยังได้ให้ข้อเสนอแนะที่สำคัญว่าควรนิยามศัพท์เพิ่มเติมเกี่ยวกับความเป็นผู้นำทางการศึกษาโดยระบุให้ชัดเจนว่าเป็นลักษณะของความเป็นผู้นำทางการศึกษาโดยทั่วไปหรือผู้วิจัยต้องการเน้นที่ความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก ผู้วิจัยจึงได้นำข้อเสนอแนะมาศึกษาเพิ่มเติมโดยเน้นที่ตัวแปรความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกเพื่อให้ครอบคลุมตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นจึงสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ (In-depth interview) ที่เกี่ยวข้องกับนิยามตัวแปรแฝงและตัวแปรที่สังเกตได้ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ผลจากการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์เนื้อหาได้ 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาคาทอลิก เพราะความเป็นผู้นำของกลุ่มผู้บริหารนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะรักษองศ์การให้อยู่รอดได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำระดับสูงและผู้นำระดับกลาง มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงองค์การเพื่อให้สามารถดำเนินงานอยู่ได้อย่างยั่งยืน และรักษาจุดยืนในการพัฒนาตนให้มีลักษณะตามคุณค่าแห่งพระวรสารของความเป็นโรงเรียนคาทอลิก ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวแปรความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกเป็นคุณลักษณะ พฤติกรรม กระบวนการที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น กลุ่มคน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อถือศรัทธา เกิดการยอมรับและปฏิบัติตามจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายของโรงเรียนคาทอลิก ประกอบด้วยตัวแปรที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ (1) การมีวิสัยทัศน์ (2) สมรรถนะในวิชาชีพ (3) ความสามารถในการพัฒนาตน (4) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร (5) การไตร่ตรอง และ (6) สร้างชุมชนทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ประเด็นที่ 3 มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกับปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก มีปัจจัยสำคัญประกอบด้วย 4 ปัจจัย ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านบุคคล (2) ปัจจัยด้านการบริหาร (3) ปัจจัยด้านองค์การ และ (4) ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร จึงสามารถสรุปผลและแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝงกับตัวแปรที่สังเกตได้ ซึ่งเป็นผลจากการวิจัยในตอนต้นที่ 1 ได้ดังภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

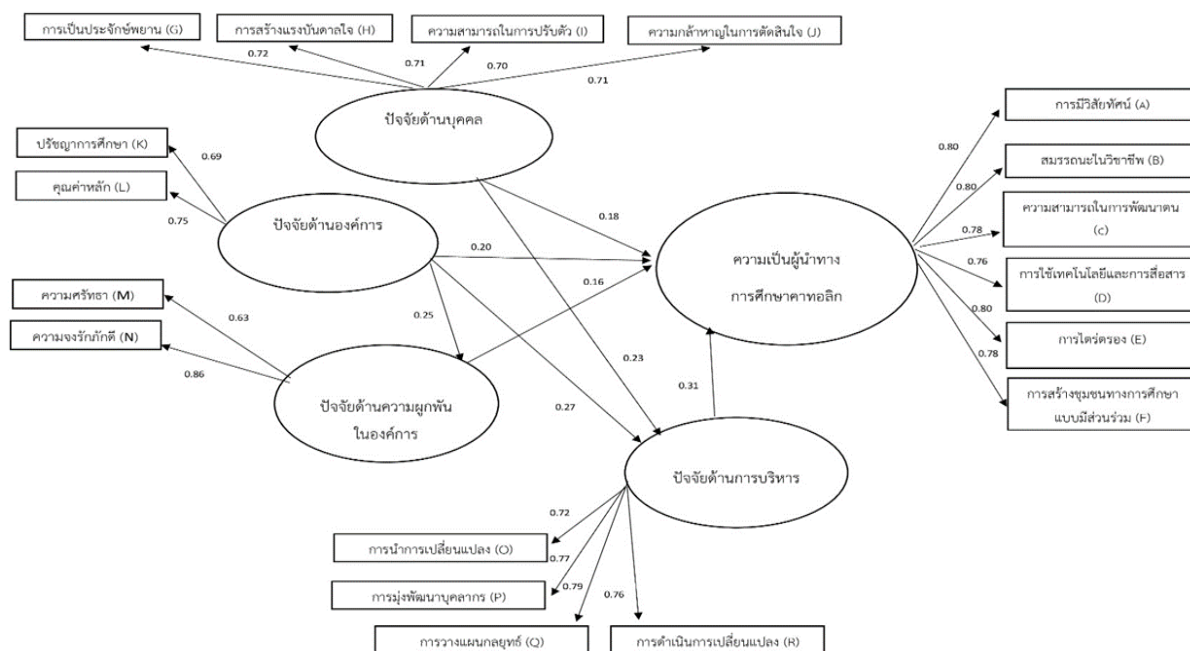
ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ของโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก จากการศึกษาผลการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural equation model: SEM) พบว่า โดยภาพรวมมีค่าโมเดลพิตดังนี้ คือ $X^2=124.46$, $df=127$, $p=0.547$, $X^2/df=0.98$, $CFI=1.00$, $GFI=0.98$, $AGFI=0.97$, $RMSEA=0.00$, $RMR=0.012$, $SRMR=0.024$, $CN=792.27$ ซึ่งพบว่าผ่านเกณฑ์ในทุกค่า จึงทำให้โมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านการบริหาร และปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กรส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่าปัจจัยด้านบุคคลมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านการบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย นอกนั้นปัจจัยด้านองค์การยังมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของโมเดลเชิงสาเหตุความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกพบว่าปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านองค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผลลัพธ์ความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก		
	Standardized Coefficient	S.E.	t
ปัจจัยด้านบุคคล	0.18**	0.03	9.09
ปัจจัยด้านการบริหาร	0.31**	0.02	9.42
ปัจจัยด้านองค์การ	0.20**	0.04	5.75
ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร	0.16**	0.04	4.43

จากตารางที่ 1 พบว่า ตัวแปรทุกปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านองค์การ และปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กรมีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่ตัวแปรปัจจัยด้านบุคคลมีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=9.09$) มีค่าอิทธิพลใน

ทางบวกเท่ากับ 0.18 ปัจจัยด้านการบริหาร มีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=9.42$) มีค่าอิทธิพลในทางบวกเท่ากับ 0.31 ปัจจัยด้านองค์การมีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=5.75$) มีค่าอิทธิพลในทางบวกเท่ากับ 0.20 และปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การมีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=4.43$) มีค่าอิทธิพลในทางบวกเท่ากับ 0.16 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถนำเสนอภาพโมเดลที่ได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลสรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 3 ผลการเสนอแนะทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) พบว่าผลการเสนอแนะทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกจากกรอบแนวคิดและการสนทนากลุ่ม สามารถนำมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกเป็น 2 แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ การจัดอบรมระยะสั้น /และระยะยาว ตามโครงการเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก และการจัดทำคู่มือเพื่อการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหาร มีรายละเอียดคือแนวทางที่ 1 การจัดอบรมระยะสั้น /และระยะยาว ตามโครงการเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก มีองค์ประกอบ 5 ประการ ได้แก่ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระสำคัญ 4) กระบวนการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกสู่การปฏิบัติ 5) ปัจจัยสนับสนุนเพื่อการบรรลุความสำเร็จ และแนวทางที่ 2 การจัดทำคู่มือเพื่อการพัฒนาต้นด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหาร ซึ่งในคู่มือประกอบด้วย 4 ส่วนสำคัญได้แก่ ขอบข่ายเนื้อหา การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดกระบวนการพัฒนาตนเอง และการประเมินผลเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก พบว่าความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกเป็นคุณลักษณะ พฤติกรรม กระบวนการที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่น กลุ่มคน เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาเกิดการยอมรับและปฏิบัติตามจนบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายของโรงเรียนคาทอลิกประกอบด้วยตัวแปรสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ (1) การมีวิสัยทัศน์ (2) สมรรถนะในวิชาชีพ (3) ความสามารถในการพัฒนาดน (4) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร (5) การไตร่ตรอง และ (6) การสร้างชุมชนทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกเป็นเอกลักษณ์เฉพาะแบบคาทอลิกซึ่งเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่เน้นการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อเสริมสร้างพระศาสนจักรด้วยความมุ่งมั่น มีความชำนาญทางเทคนิค ร่วมมือ

เสริมสร้างสิ่งทั้งหลายให้สมบูรณ์ขึ้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มุ่งมั่นฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้มีสมรรถนะเพื่ออุทิศความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทำงานด้วยความตั้งใจกระตือรือร้นอย่างเต็มความสามารถ มีความสามารถในการมองเครื่องหมายแห่งกาลเวลา ถ้าวัดผลต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซับซ้อน หลากหลายอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารความจริง เน้นการไตร่ตรอง มุ่งมั่นหล่อหลอมบุคคลให้เป็นผู้มีคุณธรรมตามคุณค่าพระวรสาร เป็นประจักษ์พยานถึงพระเยซูเจ้าด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจเลือกอย่างอิสระและถูกต้องได้ ตลอดจนสามารถพัฒนาตนเอง และนำประสบการณ์ของตนมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสังคมและสร้างจิตสำนึกต่อสังคมโดยรวม สอดคล้องกับการศึกษาของ Pansombat (2017); Greenleaf (1991) และ Catholic Education Council of Thailand (2014) ที่พบว่าความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกมีลักษณะเฉพาะได้แก่ มีคุณธรรมตามอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิก สร้างการมีส่วนร่วมในการทำงาน มีความชำนาญทางเทคนิค ที่ตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม ได้รับการฝึกอบรมด้านวิชาชีพให้มีสมรรถนะอย่างเต็มความสามารถ มีวิสัยทัศน์ ถ้าวัดผลต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ซับซ้อน หลากหลายอย่างเป็นระบบ มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี มีความสามารถในการไตร่ตรอง มีความรับผิดชอบ สามารถตัดสินใจเลือกได้อย่างอิสระและถูกต้อง มุ่งมั่นพัฒนาตนเอง และนำประสบการณ์มาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาสังคมและสร้างจิตสำนึกต่อสังคม ส่วนการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกพบว่าปัจจัยสำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านบริหาร ปัจจัยด้านองค์กร และปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กร ทั้งนี้เนื่องจากความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกเป็นลักษณะเฉพาะที่มีพื้นฐานมาจากการถ่ายทอดประวัติศาสตร์ทางศาสนาคาทอลิกและทางเทววิทยาซึ่งเป็นความเชื่อ จึงทำให้การบริหารจัดการของโรงเรียนคาทอลิกแตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป สอดคล้องกับ Neidhart & Lamb (2016) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของความเป็นผู้นำและการแสดงออกถึงอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกของผู้บริหารโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและถ่ายทอดความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกซึ่งพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การเกี่ยวกับความเชื่อแบบคาทอลิกที่เป็นคุณค่าหลัก ปัจจัยด้านบุคคลที่สร้างแรงบันดาลใจผู้อื่น ปัจจัยด้านบริหารองค์การแบบคาทอลิก และความผูกพันต่อองค์การที่ทุ่มเททำงานด้วยความศรัทธา ด้วยเหตุว่าความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกไม่เพียงแต่เป็นผู้นำด้านองค์การแห่งการเรียนรู้เท่านั้น แต่ต้องถ่ายทอดคุณค่าหลักซึ่งเป็นคุณค่าพระวรสารหรือคำสอนของพระเยซูเจ้า แสดงออกถึงการเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ ที่ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่สมาชิก สร้างเสริมสุขภาวะขององค์การเพื่อให้เกิดความผูกพันในองค์กร (Boyle *et al.*, 2016) ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกจึงต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์การศึกษาคาทอลิกเป็นสำคัญ

2. การตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านการบริหาร และปัจจัยด้านความผูกพันในองค์กรส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบว่า ปัจจัยด้านบุคคลมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านบริหารอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติด้วย นอกจากนี้ปัจจัยด้านองค์การยังมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมพบว่า ปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านองค์การมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก ดังนั้นจากผลพบว่า โมเดลที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยสำคัญที่ศึกษาเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพโดยกลุ่มผู้บริหารสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมการบริหารงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียนคาทอลิกโดยการรับรู้ถึงคุณลักษณะส่วนบุคคลที่มีอัตลักษณ์ตามกระแสเรียก (การเรียกของพระเจ้าเพื่อให้ทำงานในวิชาชีพของตน) ทั้งด้านความคิด ทักษะคิด ความสามารถ ความรู้เกี่ยวกับงานที่กลุ่มผู้บริหารนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การอย่างชัดเจน มีความผูกพันในองค์การ ทั้งยังเสริมสร้างความรักความรู้สึกกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันพร้อมให้ความร่วมมือปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความศรัทธามุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ตลอดจนมีความจงรักภักดีตามคุณค่าและเป้าหมายขององค์การ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Yukl (2013) ที่ได้ให้กระบวนทัศน์เกี่ยวกับความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพไว้ว่าต้องคำนึงถึงลักษณะของบุคคลที่แสดงออกถึงพฤติกรรมในการทำงานที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การอย่างชัดเจน มีความผูกพันในองค์การและใช้กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเชิงกลยุทธ์ นอกจากนี้ Bush & Sargsyan (2013) ยังเชื่อว่าประสิทธิภาพของความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ต่อ

คุณภาพขององค์กร หากการพัฒนาความเป็นผู้นำในตัวผู้บริหารให้มีศักยภาพสูงถือเป็นกลไกสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การทางการศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ Colquitt *et al.* (2018) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญต่อองค์การที่ส่งผลต่อกลุ่มผู้นำและบุคลากรในองค์การนั้นประกอบด้วยปัจจัยที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านการบริหารงานเพื่อการเปลี่ยนแปลง และปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การ ส่วน Baptiste (2018) ได้พบว่าปัจจัยด้านบุคคลมีอิทธิพลต่อความเป็นผู้นำ นอกนั้นยังพบว่า ปัจจัยด้านองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การและปัจจัยด้านบริหาร สอดคล้องกับการศึกษาของ Tathaisong (2014) ที่พบว่า ปัจจัยด้านองค์การมีอิทธิพลทางบวกต่อปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การและปัจจัยด้านบริหารการเปลี่ยนแปลง ทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Sawekdarunthorn (2014) ที่พบว่า ตัวแปรการรับรู้ความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ปัจจัยด้านองค์การและบรรยากาศขององค์กรมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมในเชิงบวกต่อความผูกพันต่อองค์การ

3. แนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกพบว่ามี 2 แนวทาง ได้แก่ การจัดอบรมระยะสั้น /และระยะยาว ตามโครงการเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก และการจัดทำคู่มือเพื่อการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหาร แนวทางดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกโดยคำนึงถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกซึ่งควรได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ด้วยเหตุว่าความเป็นผู้นำไม่ได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แต่ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นได้จากประสบการณ์และกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบโดยกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจนเพื่อนำไปปฏิบัติจนบรรลุเป้าหมายและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ สอดคล้องกับแนวคิดของ Catholic Education Council of Thailand (2012) และ Srirattana (2015) ที่เสนอสาระสำคัญคือควรจัดอบรมกลุ่มผู้บริหารให้มีความเข้าใจถึงคุณค่าและเป้าหมายของการศึกษาคาทอลิกให้มีความชัดเจนที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างทักษะความเป็นมืออาชีพและจิตวิญญาณแบบนักศึกษาคาทอลิกอย่างต่อเนื่อง โดยจัดอบรมตามหลักสูตรและมีกระบวนการบริหารที่เน้นการไตร่ตรอง บูรณาการคุณค่าพระวรสารและการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษา ทั้งยังสอดคล้องกับ Yukl (2013) ที่ได้เสนอแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาโดยการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ การพัฒนาโดยใช้กิจกรรมและการพัฒนาด้วยตนเอง ในทำนองเดียวกัน Chongvisal (2016) ได้เสนอความคิดไว้ว่าแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำมี 3 ด้านคือ การพัฒนาด้วยตนเอง การพัฒนาโดยผ่านเครือข่ายทางสังคมหรือกลุ่ม และการส่งเสริมด้วยการทำงานร่วมกัน นอกนั้น Wallace Foundation (2012) ได้นำเสนอแนวทางการอบรมเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพต้องคำนึงถึงการกำหนดเป้าหมายชัดเจน การนำไปปฏิบัติจนบรรลุเป้าหมาย การส่งเสริมสนับสนุน การสื่อสารเป้าหมายที่ถูกต้องและการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริหารปรับตัวได้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายขององค์การ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารจึงมีความสอดคล้องกับบริบทการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทยและสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในการขับเคลื่อนคุณภาพทางการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมายของโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกประกอบด้วย ตัวแปรความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกมี 6 ตัวแปรที่สังเกตได้ คือ (1) การมีวิสัยทัศน์ (2) สมรรถนะในวิชาชีพ (3) ความสามารถในการพัฒนานตนเอง (4) การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร (5) การไตร่ตรอง และ (6) การสร้างชุมชนทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม และปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกมี 4 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การ และปัจจัยด้านการบริหาร เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องของปัจจัยเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงพบว่าปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านองค์การ และปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การส่งผลทางตรงต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก และการเสนอแนวทางเพื่อการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกจึงมี 2 แนวทางที่สำคัญ คือ แนวทางที่ 1 การจัดอบรมระยะสั้น/และระยะยาว ตามโครงการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก และแนวทางที่ 2 การจัดทำคู่มือเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกให้ประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าโมเดลเชิงสาเหตุของความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกประกอบด้วยตัวแปรความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกมีองค์ประกอบสำคัญได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ สมรรถนะในวิชาชีพ ความสามารถในการพัฒนานวัตกรรม การใช้เทคโนโลยีและการสื่อสาร การไตร่ตรอง และการสร้างชุมชนทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านองค์การ ปัจจัยด้านความผูกพันในองค์การ และปัจจัยด้านการบริหาร ดังนั้นจากโมเดลเชิงสาเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อมูลที่ได้มาปรับใช้เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและจัดทำโครงการเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 จากผลการเสนอแนะทางเพื่อการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิกพบว่า มี 2 แนวทางที่สำคัญ คือ การจัดอบรมระยะสั้น/และระยะยาว ตามโครงการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิก และการจัดทำคู่มือเพื่อพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารในโรงเรียนคาทอลิก ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาสามารถนำแนวทางดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นกรอบในการกำหนดหลักสูตรการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาคาทอลิกของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนคาทอลิกในประเทศไทย

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาของครูหรือนักวิชาการทางการศึกษาที่นอกเหนือจากกลุ่มผู้บริหาร

2.2 ควรมีการศึกษาเป็นวิจัยเชิงพัฒนาเกี่ยวกับตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความเป็นผู้นำทางการศึกษาเพื่อสร้างเป็นหลักสูตรการพัฒนาความเป็นผู้นำทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุด้านการบริหารที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาคาทอลิกในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาโรงเรียนคาทอลิก

เอกสารอ้างอิง

- Anantnawee, P. (2012). *Principles, concepts, and theories of educational administration. Principles theories of educational administration* (4th Ed.). Bangkok: Montree. (in Thai)
- Baptiste, B. (2018). *The relationship between the big five personality traits and authentic Leadership* (Walden Dissertations and Doctoral Studies). 4714. [Online]. Retrieve January 29, 2020 from: <https://scholarworks.waldenu.edu/dissertations/4714>.
- Boyle, M. J., Haller, A., & Hunt, E. (2016). The leadership challenge: preparing and developing catholic school principals. *Journal of Catholic Education*, 19(3), 292-316.
- Bush, T., & Sargysan, G. (2013). Educational leadership and management: Theory, policy, and practice. *Main Issues of Pedagogy and Psychology*, 3(3), 31-43.
- Catholic Education Council of Thailand. (2012). *Catholic education in Thailand*. Bangkok: Assumption.
- Catholic Education Council of Thailand. (2014). *Going forward with identity catholic education, an Introduction to catholic education*. Bangkok: Assumption (in Thai)
- Chongvisal, R. (2016). *Leadership: theories, research, and approaches to development* (3rd Ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press. (in Thai)
- Colquitt, J. A., Lepine, J. A., & Wesson, M. J. (2018). *Organizational behavior: improving performance and commitment in the workplace* (6th Ed.). New York: McGraw-Hill Irwin.
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of psychological test*. (5th Ed.). New York: Harper Collins.
- Greenleaf, R. K. (1991). *Servant leadership: A journey into the nature of legitimate power and greatness*. New York: Paulist Press.

- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E., (2010). *Multivariate data analysis: A global perspectives*. (7th Ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Neidhart, H., & Lamb, J. T. (2016). Australian catholic schools today: school identity and leadership formation. *Journal of Catholic Education*, 19(3), 48-65.
- Office of the Education Council. (2017). *National education plan 2017-2036* (2nd Ed.). Bangkok: Prikwan Graphic co. Ltd. (in Thai)
- Panich, W. (2015). *Trends of educational institution administration in the 21st century*. Office of the Secretary of the Faculty of Education and Liberal Arts. Songkhla: Hat Yai University. (in Thai)
- Pansombat, J. (2017). *A Model of administrator leadership development for effective schools in the northeast catholic diocese in the digital age*. Doctoral dissertation. Wongchavalitkul University. (in Thai)
- Paophan, C. (2016). New school administrators in the 21st century. The 1st National Education Conference on education management for local development into ASEAN community: A new direction in the 21st Century, July 28, 2016. Kalasin: Kalasin University. (in Thai)
- Phanthuvej, C. (2012). *Development of strategic educational institutions arrangement process for educational excellence*. Bangkok: Suan Sunandha Rajabhat University. (in Thai)
- Raman, A., Mey, C. H., Don, Y., Daud, Y., & Khalid, R. (2015). Relationship between principals' transformational leadership style and secondary school teachers' commitment. *Asian Social Science*, 11(15), 221-228.
- Sararattana, W. (2012). *Concepts, theories and issues for management education* (8th Ed.). Bangkok: Dhipayawisut. (in Thai)
- Sawekdarunthorn, T. (2014). The development of a causal model of organizational commitment of teachers in departments of education. *Royal Thai Armed Forces Headquarters Journal of Education Faculty of Education*, Srinakharinwirot University, 15(2), 48 – 62. (in Thai)
- Srirattana, I. (2015). *System for competency development for administrators in catholic diocesan schools*. Doctoral dissertation. Dhurakij Pundit University. (in Thai)
- Tathaisong, B. (2014). The causal relationship model of factors influencing the effectiveness of primary schools under the Office of Primary Education Service Areas in Nakhon Ratchasima Province. *Educational Administration Journal Khon Kaen University*, 10 (2), 35-48. (in Thai)
- Wallace Foundation. (2012). *The school principal as leader: guiding schools to better teaching and learning*. [Online]. Retrieve March 4, 2022, from: <http://www.wallacefoundation.org/knowledge-center/school-leadership/effective-principal-leadership/Documents/The-School-Principal-as-Leader-Guiding-Schools-to-Better-Teaching-and-Learning.pdf>
- Yuenyaw, P. (2019). *Leadership for educational and school administration*. (3rd Ed.). Nakhon Pathom: Nakhon Pathom Rajabhat University. (in Thai)
- Yukl, G. A. (2013). *Leadership in organizations* (8th Ed.). New York: Prentice-Hall.